

TÍTULO SUPERIOR EN CONSERVACIÓN E RESTAURACIÓN DE BENS CULTURAIS
Escola Superior de Conservación e Restauración de BBCC de Galicia

Materia: Iconografía, iconoloxía e tipoloxía I

Departamento: Historia, valoración e clasificación dos bens culturais

Obrigatoria da especialidade	Curso: 3º pintura	Cuadrimestral	2 ECTS
-------------------------------------	--------------------------	----------------------	---------------

Teórica

Profesor: José Granados Marín
granadosmarin@edu.xunta.es

Horario: 2 horas semanais

DESCRIPCIÓN DA MATERIA

Introdución aos métodos e sistemas iconográficos e tipolóxicos para a correcta valoración e clasificación dos bens culturais pictóricos. Coñecemento das principais fontes das mitoloxías grega e romana. Coñecemento dos principais episodios, personaxes e atributos constitutivos da mitoloxía clásica no ámbito dos bens pictóricos. Ciclos, programas e evolución da representación da mitoloxía clásica ó longo da historia da pintura.

COMPETENCIAS TRANSVERSAIS

T1	Organizar e planificar o traballo de forma eficiente e motivadora.
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T4	Utilizar eficientemente as tecnoloxías da información e a comunicación.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
T9	Integrarse adecuadamente en equipos multidisciplinares e en contextos culturais diversos
T11	Desenvolver na práctica laboral unha ética profesional baseada na apreciación e sensibilidade estética, medioambiental e cara a diversidade.
T14	Dominar a metodoloxía de investigación na xeración de proxectos, ideas e solucións viables.
T17	Contribuír coa súa actividade profesional á sensibilización social da importancia do patrimonio cultural, a súa incidencia nos diferentes ámbitos e a súa capacidade de xerar valores significativos.

COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN

X1	Contextualizar o ben cultural, entendendo o seu significado como testemuña documental para o seu respecto e transmisión.
X11	Acadar a capacidade de colaborar e traballar en equipo con outros profesionais, establecendo os mecanismos axeitados de comprensión e diálogo interdisciplinario.
X19	Coñecer e aplicar os recursos de investigación: metodoloxía científica, fontes documentais e historiográficas, análise, interpretación e síntese de resultados.
X20	Ter a capacidade para obter, presentar e difundir información sobre os bens culturais e a metodoloxía dos procesos de conservación e restauración.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE DE ESCULTURA

EE5	Establecer un diálogo interdisciplinario con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente ao pictórico.
EE10	Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA MATERIA

Recoñecer e clasificar os principais elementos iconográficos da mitoloxía clásica presentes nos bens pictóricos, identificando as posibles variacións e modificacións nas distintas épocas.

Establecer un diálogo interdisciplinar con outros profesionais relacionados co ámbito do patrimonio cultural, especialmente no concernente ao patrimonio pictórico.

Utilizar os recursos que as novas tecnoloxías facilitan para o desenvolvemento do exercicio profesional.

Dominar a terminoloxía específica da materia, os conceptos e as metodoloxías de análise iconográfica e iconolóxica.

UNIDADES DIDÁCTICAS

Unidade	Subtemas	% no total da materia
1. Introducción.	1.1 Concepto e definición de Iconografía, iconoloxía e tipoloxía. 1.2 Escolas metodolóxicas. Sistemas de clasificación iconográfica aplicados á catalogación de bens culturais. 1.3 Elementos e tipos iconográficos presentes na imaxe pictórica.	10%
2. Textos literarios e mitos orixinarios da mitoloxía clásica aplicados ós bens pictóricos.	2.1 Fontes para o estudo da mitoloxía grega e romana. 2.2 Cosmogonía, teogonía e antropogonía. 2.3 A xigantomaquia.	20%
3. O panteón olímpico e a súa representación na pintura do mundo antigo	3.1 A primeira xeneración olímpica. 3.2 A segunda xeneración olímpica. 3.3 Divindades menores.	35%
4. Herois e mitos locais na mitoloxía clásica: a súa representación na pintura do mundo antigo.	4.1 Heracles, Xasón e Orfeo 4.2 Mitos locais: Tebas, Argólide, Creta, Corinto e Esparta 4.3 O ciclo troián	15%
5. A mitoloxía clásica na pintura moderna e contemporánea.	5.1 Humanismo italiano e renacemento da mitoloxía clásica: a mitoloxía na pintura do <i>Quattrocento</i> . 5.2 A imprenta e a difusión da mitoloxía clásica: os Ovidios moralizantes. 5.2 Desnudo e mitoloxía na pintura do século XVI: as <i>poesie</i> de Tiziano e a súa repercusión na pintura occidental. 5.3 Mitoloxía clásica e sociedade europea de <i>Antigo Réxime</i> : novos usos e principais ciclos e programas pictóricos do Antigo Réxime.	20%

PLANIFICACIÓN DOCENTE

Metodoloxías	Horas aula	Horas fóra	Total
Sesión maxistral	26		26

Estudos de caso, debates e outras actividades	6	2	8
Traballos tutelados	4	4	8
Estudo autónomo		8	8
Total	36	14	50

METODOLOXIA DOCENTE	
Metodoloxía	Descrición
Sesión maxistral	Coñecemento das bases teóricas da materia, sobre as que construír o traballo autónomo, utilizando as sesións maxistrais e outras ferramentas aportadas.
Traballos tutelados	Realización de tarefas relacionadas cos contidos da materia nas que se prime a capacidade de investigación e documentación sobre os temas e obras propostas. Preparación por parte do alumno de algún contido da materia indicado polo profesor. As directrices, metodoloxía e a secuencia das tarefas serán indicadas polo profesor ó alumno tanto para a súa correcta elaboración e presentación (escrita), como a consecuentemente exposición e defensa na aula.
Estudos de caso, debates e outras actividades	Prácticas de expertización perante o estudo e análise e identificación de bens escultóricos concretos; charlas abertas a partir da lectura e comentario de artigos científicos, noticias de actualidade ou estudos de caso; outras actividades como visitas externas e traballos asociados a elas.

SISTEMAS DE AVALIACIÓN		
Método	Criterios	% avaliación
Proba escrita final	Avaliación dos coñecementos adquiridos ó longo do curso mediante a realización dunha proba escrita. A proba terá unha duración de dúas horas e constará de dúas partes: a) Identificación, comentario e análise de varias obras propostas. 60% da nota total. b) Resposta a unha ou varias preguntas relacionadas cos contidos da materia, comentario e análise de textos, etc. 40% da nota total. O dominio do linguaxe escrita así como da terminoloxía científica da materia son imprescindibles para a superación da proba.	65 %
Traballos tutelados	Rigor metodolóxico, corrección formal e calidade da presentación. A súa exposición na aula é obrigatoria, valorándose a claridade expositiva, a difusión relevante de coñecemento e a capacidade de síntese e a adecuación ó tempo asignado para a súa presentación.	20 %

Outras actividades orais ou escritas	Sentido crítico e de análise, calidade nas expresións ou presentacións orais e escritas. Participación e mostras de interese pola materia. O 5% da calificación deste apartado corresponderá as exposicións e presentacións na aula das tarefas e traballos realizados polos alumnos e reseñados no apartado anterior (“traballos tutelados”).	15 %
Total		100 %

OUTROS COMENTARIOS Á AVALIACIÓN E MEDIDAS DE RECUPERACIÓN:

- A asistencia é obrigatoria. O alumno perderá o dereito á avaliación continua de superar un 20% de faltas (ata 8 sesións).
- Avaliarase de forma contínua o progreso do proceso de aprendizaxe. A calificación final para a **avaliación continua** consistirá nos sistemas de avaliación expostos na táboa anterior, realizando e entregando as tarefas propostas e reseñadas polo profesor nos seus prazos determinados e non superando o límite do 20% total de horas lectivas do curso. A proba escrita final farase na convocatoria ordinaria. A fórmula de cálculo para a obtención da calificación da avaliación continua será a seguinte: [Calificación final = nota proba escrita final x 0,65 + nota traballos tutelados x 0,20 + nota outras actividades orais ou escritas x 0,15].
- Todos os alumnos terán dereito a **duas convocatorias**: unha **ordinaria** e outra **extraordinaria**. As datas de realización destas probas serán sinaladas pola xefatura de estudos no calendario do curso. A **convocatoria ordinaria** consistirá na realización da “proba final escrita” reseñada no apartado dos sistemas de avaliación da presente guía docente e a entrega e superación de todas as tarefas e traballos propostos polo profesor. Para aqueles alumnos **que perderan o dereito á avaliación continua**, é de obrigado cumprimento a entrega de todas as tarefas e traballos propostos polo profesor pertencentes ó apartado “traballos tutelados” dos sistemas de avaliación da presente guía. Para estes mesmos alumnos, a calificación da proba final escrita da convocatoria ordinaria suporá non o 65% da nota final senon o 80% da nota final nesa convocatoria, resultado de reasignar o 15% da cualificación do apartado “outras actividades orais e escritas” á “proba escrita final”.
- Na **convocatoria extraordinaria** rexerán os mesmos criterios que na convocatoria ordinaria.

ATENCIÓN PERSONALIZADA

Ofrecerase atención personalizada ao alumnado durante todo o curso, a través das titorías docentes e tamén mediante correo electrónico.

BIBLIOGRAFÍA RECOMENDADA

- ALMAGRO, M. J.: *Mitología clásica*, Madrid, 1995.
- BURKE, P.: *La fabricación de Luis XIV*, Madrid, Nerea, 1995.
- CARMONA MUELA, J.: *Iconografía clásica. Guía básica para estudiantes*, Madrid, Istmo, 2000.
- CARPENTER, T. H.: *Arte y mito en la antigua Grecia*, Barcelona, Destino, 2001.
- ELVIRA BARBA, M. A.: *Arte y mito. Manual de iconografía clásica*, Madrid, 2008.
- ESTEBAN LORENTE, J.F.: *Tratado de iconografía*, ISTMO, Madrid, 1998.
- GONZÁLEZ DE ZÁRATE, J.M.: *Método iconográfico*, Vitoria-Gasteiz, 1991.
- GRAVES, R.: *La guerra de Troya*, Barcelona, Munich Editores, 1999.

- GRIMAL, P.: *Diccionario de mitología griega y romana*, Barcelona, 1989.
- MORALEJO, S.: *Formas elocuentes. Reflexiones sobre la teoría de la representación*, Madrid, 2004.
- MOORMANN, E. M. y UTTERHOEVE, W.: *De Acteón a Zeus. Temas sobre la mitología clásica en la literatura, la música, las artes plásticas y el teatro*, Madrid, Akal, 1997.
- OLMOS, R.: *Mitos y ritos en Grecia*, Madrid, 2004.
- PANOFKY, E.: *Estudios sobre iconología*. Alianza editorial. Madrid, 1985.
- TERVARENT, G.: *Atributos y símbolos en el arte profano. Diccionario de un lenguaje perdido*, Barcelona 2002.

OBSERVACIÓNS

- É imprescindible que o alumno aplique una metodoloxía axeitada á hora de proceder ó estudo dos contidos da materia e á realización das distintas tarefas (toma de apuntes e anotacións, busca e selección de materiais, cronogramas, presentacións, etc.).
- O plaxio e apropiación de materiais científicos en distintos soportes (edicións dixitais ou en papel) sen o citado previo da súa fonte é un delito e suporá un suspenso.
- A biblioteca da Escola conta con material bibliográfico específico sobre os contidos da materia. O seu uso habitual é recomendable para acadar correctamente os obxectivos da materia.